

UZASADNIENIE

Powód Spółdzielnia (...) w Ł. wniosła o zasądzenie od pozwanego P. Ś. kwoty 103.487,23 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 9 grudnia 2017 roku do dnia zapłaty oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Powód wskazał w uzasadnieniu pozwu, że żąda zapłaty od pozwanego kwoty 103.487,23 zł z tytułu zwrotu pożyczki, jakiej udzielił pozwanemu jako podwykonawcy w ramach inwestycji budowlanej w obiekcie (...) S.A. w Ł.. Na dochodzoną niniejszym pozwem ww. kwotę składa się należność główna w wysokości 94.500 zł oraz odsetki w wysokości 8.987,23 zł. Zgodnie z treścią pozwu, środki przekazane pozwanemu pochodziły z uprzednio zaciągniętego przez powoda kredytu w Banku Spółdzielczym Rzemiosła w Ł. nr I/OR/521/15. Kredyt bankowy zabezpieczony został m.in. hipoteką na nieruchomości pozwanego, wchodzącą w skład jego majątku osobistego (pozew k. 5-13 akt).

Pozwany P. Ś. wniósł w odpowiedzi na pozew o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów procesu.

Odnosząc się do żądania pozwu, pozwany zaprzeczył, ażeby kwoty: z dnia 01.04.2015 r. w wysokości 50.000 zł, z dnia 07.04.2015 r. w wysokości 30.750 zł, z dnia 09.04.2015 r. w wysokości 20.000 zł, z dnia 15.04.2015 r. w wysokości 10.000 zł, z dnia 17.04.2015 r. w wysokości 20.000 zł, z dnia 30.04.2015 r. w wysokości 10.000 zł, z dnia 06.05.2015 r. w wysokości 3.500 zł przekazane zostały przez Spółdzielnię tytułem pożyczki na potrzeby realizacji inwestycji na obiekcie (...) w Ł..

Zdaniem pozwanego, zgodnie z art. 6 k.c. powód występując z żądaniem opartym na art. 720 k.c., winien udowodnić istnienie swojego roszczenia, co w okolicznościach niniejszej sprawy oznacza konieczność wykazania faktu zawarcia umowy pożyczki, warunków zawartej umowy i wymagalności roszczenia. Powód poza ponoszonymi twierdzeniami nie wykazał okoliczności będących podstawą powództwa (odpowiedź na pozew k. 302-303 akt).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powód Spółdzielnia (...) z siedzibą ul. (...) w Ł. stanowi zrzeszenie przedsiębiorców.

Celem statutowym Spółdzielni jest pomoc zrzeszonym przedsiębiorcom przez wsparcie finansowe i organizacyjne w wykonywaniu prac budowlanych realizowanych przez jej członków (dowód: wypis z KRS-u k. 106-117 akt).

Pozwany P. Ś. był członkiem Spółdzielni i pełnił funkcję prezesa zarządu powodowej Spółdzielni (...) od 1997 roku do września 2017 roku (dowód: okoliczność bezsporna, zeznania strony powodowej w e-protokole rozprawy z dnia 20 września 2019r. czas 00:06:15).

Pozwany prowadził działalność gospodarczą pod nazwą Firma Budowlana (...) w Ł. (dowód: wypis z (...) k. 120 akt).

P. Ś. jako przedsiębiorca i jako podwykonawca spółdzielni wykonywał większość prac budowlanych realizowanych przez Spółdzielnię (dowód: okoliczność bezsporna, bilans Spółdzielni na dzień 31 grudnia 2015r. k. 348-354, bilans Spółdzielni na dzień 31 grudnia 2017r. k. 356-358, wydruki z konta bankowego pozwanego k. 522-553, rejestr zakupów i faktur pozwanego za okres 2015-2016 k. 578-600, noty obciążeniowe i potwierdzenie wykonania operacji k. 658-680).

Od 2010r. kierownikiem biura w Spółdzielni była A. P.. Do jej obowiązków należało, między innymi: wystawianie faktur zakupowych, sprzedażowych, pisanie pism, rozliczanie faktur. Część obowiązków przejęła E. Z. (1). Księgowość Spółdzielni prowadziło zewnętrzne biuro rachunkowe (dowód: zeznania świadka A. P. w e-protokole rozprawy z dnia 28 sierpnia 2018r. czas 00:07:52-00:10:28).

Spółdzielnia funkcjonowała w ten sposób, że członek Spółdzielni wybierał przetarg publiczny na roboty budowlane, Spółdzielnia na zlecenie członka przystępowała do przetargu jako generalny wykonawca robót. Kosztorys ofertowy z określeniem wynagrodzenia przygotowywał dla Spółdzielni na potrzeby przetargu ten członek, który miał wykonywać prace jako podwykonawca Spółdzielni.

Takie rozwiązanie jako wsparcie organizacyjne, by Spółdzielnia uczestniczyła w przetargu, a nie samodzielnie członek Spółdzielni jako przedsiębiorca, wynikało z faktu, że Spółdzielnia miała lepszą pozycję ofertową i większe możliwości organizacyjne, niż poszczególny przedsiębiorca.

Po wygraniu przetargu przez Spółdzielnię prace budowlane Spółdzielnia jako generalny wykonawca powierzała do realizacji swojemu członkowi- przedsiębiorcy na zasadzie podwykonawstwa.

Członek Spółdzielni wykonywał prace budowlane w ramach własnej firmy za pośrednictwem zatrudnionych przez siebie pracowników i przy użyciu własnego sprzętu budowlanego, a spółdzielnia udzielała jedynie pomocy organizacyjnej (dowód: zeznania świadka A. P. w e-protokole rozprawy z dnia 28 sierpnia 2018r. czas 00:13:23-00:25:49, zeznania świadka B. Ś. w e-protokole rozprawy z dnia 19 listopada 2018r. czas 00:02:40).

Oprócz wsparcia organizacyjnego, pomoc Spółdzielni polegała na udzielaniu członkom wykonującym prace budowlane, także wsparcia finansowego. Spółdzielnia udzielała wsparcia finansowego dla swoich członków i z tytułu realizowanych przez nich robót wykonawczych w dwojaki sposób.

Spółdzielnia uzyskiwała **w bankach kredyty i pożyczki celowe na poczet realizowania zakontraktowanych prac budowlanych**. Następnie, uzyskane z banku środki finansowe z kredytu lub pożyczki przekazywała w ramach pomocy finansowej członkom Spółdzielni - podwykonawcom na sfinansowanie realizacji prac budowlanych na konkretnej inwestycji z wygranego przetargu.

W umowie podwykonawczej między członkiem Spółdzielni jako generalnym wykonawcą a członkiem Spółdzielni jako podwykonawcą, zastrzegano wynagrodzenie prowizyjne dla Spółdzielni w wysokości 2% wartości umowy.

Uzyskana w ten sposób kwota była przeznaczana na utrzymanie Spółdzielni.

Członek wykonawca zabezpieczał kredyt celowy swoim majątkiem i przepływami z tytułu realizowanych robót. Z treści umowy kredytowej i aneksów do umowy Bank miał wiedzę na temat mechanizmów tego wsparcia (dowód: zeznania świadka A. P. w e-protokole rozprawy z dnia 28 sierpnia 2018r. czas 00:13:23-00:25:49, 00:28:03-00:47:34, zeznania świadka T. J. w e-protokole rozprawy z dnia 18 października 2018r. czas 00:15:21-00:23:17, zeznania powoda w e-protokole rozprawy z dnia 20 września 2019r. czas 00:08:41).

Wsparcie dla przedsiębiorców - członków Spółdzielni następowało, także poprzez pożyczki nazywane **pomocą finansową pochodzącą z konta bieżącego** Spółdzielni, na którym to koncie był okresowo aktywny kredyt w rachunku bieżącym. Na tym rachunku każdy wpływ obniżał wykorzystanie kredytu, a każda płatność powodowała podwyższenie salda wykorzystania kredytu.

Podstawą wypłaty wsparcia finansowego o charakterze pożyczki miała być umowa pisemna pomiędzy stronami, zawierająca wszystkie elementy niezbędne do określenia charakteru zobowiązania, kwoty pożyczki, terminu zwrotu, źródeł spłaty, przeznaczenia, ewentualnego oprocentowania, czy innych kosztów związanych z administrowaniem pożyczki, pozostałych ustaleń stron. Umowa o pożyczkę mogła też zawierać gwarancje jakie daje pożyczkobiorca (dowód: zeznania świadka A. P. w e-protokole rozprawy z dnia 28 sierpnia 2018r. czas 00:13:23-00:25:49, 00:28:03-00:47:34, zeznania świadka T. J. w e-protokole rozprawy z dnia 18 października 2018r. czas 00:15:21-00:23:17).

Pozwany korzystał z pożyczek finansowych z tytułu pomocy udzielanej członkom spółdzielni w wysokości przekraczającej 300.000 zł oraz z pożyczek celowych udzielanych przez Spółdzielnię ze środków uzyskiwanych z

zaciąganych kredytów celowych na poczet konkretnych inwestycji (dowód: zeznania świadka A. P. w e-protokole rozprawy z dnia 28 sierpnia 2018r. czas 00:10:28).

W dniu 2 stycznia 2017 r.; pozwany złożył wniosek o pomoc na poczet robót budowlanych dla (...) na kwotę brutto 317 tys. zł (dowód: wniosek pozwanego k. 87 akt).

Umowa o udzielenie pomocy finansowej na 2017 rok dla pozwanego została zawarta w dniu 2 stycznia 2017 r na kwotę pożyczki do wysokości 380 tys. zł oprocentowanej 1,17 % miesięcznie na okres 24 miesięcy od daty ostatniej wypłaty pomocy w 2017 r (dowód: umowa o udzielenie pomocy finansowej na 2017 k. 18 akt).

Z uwagi na brak płatności odsetek, Spółdzielnia wypowiedziała umowę i w wezwaniu do spłaty zadłużenia z dnia 8 grudnia 2017 r. wezwała do spłaty kwoty kapitału 405.990,52 zł i 32.277,29 zł zaległych odsetek (dowód: wezwanie do dobrowolnej spłaty zadłużenia z dowodem doręczenia k. 19-20).

Powód Spółdzielnia (...) w marcu 2015 roku na zlecenie P. Ś. przystąpiła do przetargu na wykonanie robót budowlanych na rzecz inwestora (...) S.A. Oddział Ł.-Miasto w Ł. na obiekcie położonym w Ł. przy ul. (...) w zakresie „wykonywania robót w branży elektrycznej, sanitarnej, budowlanej mającej na celu doprowadzenie inwestycji do stanu zgodności z projektem budowlanym przebudowy parteru budynku zlokalizowanego w Ł. ul. (...)”.

Spółdzielnia wygrała przetarg i umowa **na wykonanie robót budowlanych zawarta w dniu 19 marca 2015 r.** pomiędzy powodową Spółdzielnią (...) a (...) jako zamawiającym. Umowa zawarta została w wyniku postępowania o udzielenie zamówienia na realizację robót budowlanych. Ze strony Spółdzielni umowę podpisał prezes Spółdzielni P. Ś. i pełnomocnik Zarządu - E. Z. (1). Umowa określiła warunki realizacji, to jest terminy, przedmiot, obowiązki stron umowy, zabezpieczenie należytego wykonania umowy w wys. 5 % wynagrodzenia, zasady rękojmi i gwarancji, wynagrodzenie w formie ryczałtu w wysokości 360.012,28 zł bez VAT, z podatkiem VAT – 442.815,10 zł i inne warunki. Spółdzielnia zobowiązała się wykonać prace do dnia 31 grudnia 2015 roku (dowód: umowa na roboty budowlane z dnia 19 marca 2015 roku k. 26-31).

W tym samym dniu Spółdzielnia (...) (osoby reprezentujące Spółdzielnię i podpisujące za Spółdzielnię nie zostały wymienione w umowie) - zawarła z członkiem Spółdzielni - Firmą Budowlaną (...) (osoby podpisujące za Firmę Budowlaną nie zostały wymienione w umowie) - **umowę na wykonanie zadania**- wykonanie robót budowlanych. Powodowa Spółdzielnia oświadczyła, że wygrała przetarg i zawarła z (...) umowę na wykonanie robót. Jako załącznik do umowy dołączona została umowa (...) i powodowej Spółdzielni (...). Strony określiły wysokość wynagrodzenia dla wykonawcy w wysokości takiej samej, jak w umowie pomiędzy Spółdzielnią i (...). Wykonawca miał otrzymać wynagrodzenie w terminie 7 dni od daty wpływu należności z (...) do Spółdzielni, pomniejszone o różne wymienione w umowie składniki, w tym o koszty kredytu indywidualnego w postaci kosztu uruchomienia, prowizji, opłat, kaucji.

Spółdzielnia mogła dokonywać potrąceń z wynagrodzenia za roboty - wymienione w umowie płatności i opłaty na rzecz Banku.

W umowie strony literalnie nie zapisały potrącania z wynagrodzenia wykonawcy odsetek od kredytu naliczanych przez bank Spółdzielni - czyli kosztów funkcjonowania kredytu oraz spłat kapitału kredytu, który to kredyt w § 6 umowy został przewidziany. W umowie nie wymieniono literalnie, kto będzie kredytobiorcą w odniesieniu do tego kredytu. Nie było jednak wątpliwości między stronami, że to Spółdzielnia (...), a pozwany będzie faktycznie spłacał należności do banku. Po podpisaniu umowy prezes zarządu P. Ś. zalecił własnej firmie, jako podwykonawcy spółdzielni wykonywanie prac budowlanych na inwestycji na obiekcie (...) S.A. za wynagrodzeniem prowizyjnym na rzecz Spółdzielni (...) wynoszącym 2 % wartości umowy.

(dowód : umowa podwykonawcza k. 163-164 akt.; zeznania strony powodowej w e-protokole rozprawy z dnia 20 września 2019r. czas 00:11:50, 00:26:46-00:28:13, pisemna opinia biegłej sądowej w zakresie bankowości k. 611-612, 614, 859-863 co analizy i uruchomienia i wpłat z kredytu rewalwingowego oraz potwierdzenie przelewów pożyczki w łącznej kwocie 200.000,00 zł; umowa podwykonawcza k. 163-164 akt, zeznania świadka A. P. w e-protokole rozprawy

z dnia 28 sierpnia 2018r. czas 01:23:33- 01:39:41, 01:39:41, 01:46:49, 01:58:42, zeznania świadka E. Z. (1) w e-protokole rozprawy z dnia 28 sierpnia 2018r. czas 03:51:51, 03:56:54, zeznania świadka S. S. w e-protokole rozprawy z dnia 18 października 2018r. czas 02:09:48-02:16:33).

Kredytodawca Bank Spółdzielczy Rzemiosła w Ł. z siedzibą w Ł. i kredytobiorca - Spółdzielnia (...) w siedzibą w Ł., zawarli **w dniu 31 marca 2015 r. umowę o kredyt rewolwingowy nr I/OR/521** na kwotę 200.000zł w oparciu o wniosek kredytowy Spółdzielni z dnia 20 marca 2015 r. Umowę ze strony Spółdzielni podpisali Prezes zarządu P. Ś. i pełnomocnik zarządu - E. Z. (1).

Przeznaczeniem kredytu było finansowanie bieżącej działalności gospodarczej dotyczącej realizacji umów na roboty budowlane.

Okres kredytowania to 31.03.2015 r.- jako data postawienia kredytu do dyspozycji kredytobiorcy i do 31.12.2015 r. jako data spłaty, czyli łącznie 9 miesięcy.

Kredyt był oprocentowany w wysokości 10 % w stosunku rocznym (dowód : umowa kredytu z dnia 31 marca 2015 roku k. 36-38 akt).

Wykorzystanie kredytu miało nastąpić w rachunku kredytowym do kwoty umówionej, przelanie kwoty przyznanej z rachunku kredytowego na rachunek bieżący kredytobiorcy , na określony cel gospodarczy i poprzez płatności związane z tym celem, płatności dokonywane poprzez przelewy z rachunku bieżącego Spółdzielni. Kredyt miał charakter odnawialny, co oznacza, że spłata umożliwiała wykorzystanie na nowo do kwoty określonej w umowie. Bank określił warunki postawienia kredytu do dyspozycji kredytobiorcy, które wiązały się ściśle z dokonaniem zabezpieczenia prawnego kredytu. Warunkiem tym było zabezpieczenie kredytu na majątku prywatnym małż. Ś. w postaci hipoteki na nieruchomości, poręczenia wg prawa wekslowego P. Ś. i poręczenia wg prawa cywilnego P. Ś., upoważnienia dla banku do środków pieniężnych pochodzących z zapłaty za roboty budowlane wynikające z umowy zawartej z (...) a kierowane poprzez rachunek u kredytodawcy. Weksel własny in blanco miał wystawić kredytobiorca (dowód: umowa kredytu z dnia 31 marca 2015 roku k. 36-38 akt).

Umowa wskazała rachunek obsługi kredytu - nr (...) i na ten rachunek strony umowy, to jest Spółdzielnia mogła dokonywać z rachunku bieżącego spłat związanych z kapitałem i kosztami obsługi kredytu. Prowizje za udzielenie i rozpatrzenie wniosku kredytowego wyniosły 4 tys. zł i miały być zapłacone przed uruchomieniem kredytu. W umowie jest też prowizja od niewykorzystanego limitu kredytu w wysokości 3%, pobierana przez Bank co miesiąc z rachunku bieżącego Spółdzielni, to jest również pozycja kosztowa kredytu (dowód: umowa kredytu z dnia 31 marca 2015 roku k. 36-38 akt).

Na wniosek Spółdzielni o wydłużenie terminu spłaty kredytu / bez daty, pisany odręcznie/ podpisany przez te same osoby ze strony Spółdzielni, które podpisały umowę kredytową, Bank wydał decyzję pozytywną wyrażoną poprzez aneks Nr (...) do umowy, z dnia 29.12.2015 r., w którym to aneksie, Bank ustalił termin spłaty kredytu na 30.06.2016 r. Bank pobrał prowizję od prolongaty w wys. 4 tys. zł, która to prowizja zwiększa koszty obsługi kredytu. Jednocześnie w aneksie znalazł się dodatkowy punkt umowny, że każda kwota przekazana przez (...) SA tytułem zapłaty za roboty będzie spłacać kredyt. Zapis ten zmienił tryb spłaty kredytu gwarantujący bankowi szybszą spłatę z pominięciem dyspozycji Spółdzielni w zakresie spłaty. Aneks podpisał prezes P. Ś. i pełnomocnik zarządu E. Z. (dowód: podanie podpisane przez pozwanego k. 39).

W dacie 31 marca 2016 r. strony podpisały aneks Nr (...), który przedłużył termin spłaty kredytu na dzień 30 czerwca 2017 r., czyli na kolejny rok, obniżył oprocentowanie z 10 % na 8 % p. a. (rocznie), pobierał prowizję przygotowawczą 4 tys. zł, prowizję za administrowanie 600 zł (0,3 %), utrzymywał kwotę kredytu 200.000 zł. Bank podtrzymywał zapis, że każda kwota przekazana przez (...) na rachunek bieżący Spółdzielni była zaliczana na spłatę kredytu. Aneks Nr (...) podpisał za Spółdzielnię Prezes (...) i pełnomocnik zarządu E. Z. (1) (dowód: aneks nr (...) do umowy kredytowej k. 42 akt).

W dacie 2 kwietnia 2017 r. Spółdzielnia zwróciła się do Banku o pomniejszenie limitu kredytu o kwotę 20 tys. zł z planowanego wpływu na rachunek Spółdzielni od (...) za III etap robót- za III etap wpływ miał wynieść 76.265 zł. Za etap I i etap II inwestycji wpływ miał wynieść łącznie 202.696 zł netto, z czego na spłatę kredytu miała być - wg harmonogramu - przeznaczona kwota - 65 000 zł (dowód: pismo Spółdzielni z 2 kwietnia 2017r. k. 40 akt, plan spłaty kredytu k. 41 akt).

Według planu spłaty kredytu celowego przedstawionego do banku w dacie 2 kwiecień 2017 r., kredyt ten miał być spłacony też z innych zadań inwestycyjnych z uwagi na niewystarczalność środków od (...) w dacie kwiecień 2017 r. - to jest z zadania Zarząd Zieleni Miejskiej w Ł. (kwota 20.000zł), Przedsiębiorstwo (...) (kwota 10.000zł), Poczta Polska P. podpisanie umowy (kwota 35.000zł)- (dowód: pismo Spółdzielni z 2 kwietnia 2017r. k. 40 akt, plan spłaty kredytu k. 41 akt).

W dniu 30 czerwca 2017 r. strony podpisały aneks Nr (...), na wniosek Spółdzielni z dnia 19.06.2017 r. o przedłużenie spłaty kredytu. Bank przedłużył termin spłaty kredytu do 31.12.2017 r., przy czym kwota kredytu do spłaty została zmniejszona i wynosiła 115.000 zł, co oznacza spłatę kwoty kapitału w wysokości - 85 000,00 zł. W aneksie Bank zmodyfikował zabezpieczenie prawne kredytu w postaci upoważnienia do środków pieniężnych z rachunku bieżącego Spółdzielni będących zapłatą przez (...) za roboty wykonane przez firmę (...). Bank zmienił też formułę oprocentowania i oparł ją o stawkę referencyjną WIBOR 3M plus stała marża 6,27 p. p. / łącznie 8 % p. a. w dacie aneksu/.

Aneks podpisali ze strony Spółdzielni prezes P. Ś. i z-ca prezesa - R. N.. Bank pobrał dwie prowizje, jedna - 1150 zł i druga 230 zł, stanowiące koszty kredytu przedmiotowego.

W dniu 21.08.2017 r., czyli po dacie zawarcia aneksu Nr (...), Spółdzielnia wniosła do banku o zmniejszenie limitu kredytu o kwotę – 20.500 zł, co oznaczało pomniejszenie limitu obowiązującego do kwoty – 94.500 zł.

W dniu 21.12.2017 r. Spółdzielnia i Bank zawarły aneks Nr (...) do umowy kredytowej, na wniosek Spółdzielni z dnia 14.12.2017 r. Aneks przedłużał termin spłaty kredytu w kwocie 94.500 zł - do dnia **30.12.2018 r.** Bank pobrał prowizję przygotowawczą w wysokości 1.890 zł, prowizję za administrowanie w wysokości 283,50 zł. Za Spółdzielnię aneks podpisali dwaj członkowie zarządu - W. A. i R. N. (dowód: wnioski o zmianę terminu spłaty z dnia 23 grudnia 2015 roku i 2 kwietnia 2017 roku, z dnia 21 sierpnia 2017r. k. 33, aneks nr (...) k. 35 , aneks nr (...) k. 342 i do umowy kredytu, aneks nr (...) k. 32 akt).

Kredyt dedykowany na finansowanie kontraktu z (...) w kwocie 200.000 zł nie został spłacony w pierwotnym terminie spłaty, strony umowy podpisały 4 aneksy przedłużające termin końcowy spłaty, jako ostateczny termin spłaty strony umowy kredytowej określiły 30.12.2018 r., w okresie do daty aneksu Nr (...) z rachunku Spółdzielni dokonano spłaty łącznej kapitału kredytu w kwocie 105.500 zł (dowód: zeznania świadka E. Z. (1) w e-protokole rozprawy z dnia 28 sierpnia 2018r. czas 03:35:41-03::41:44, pisemna opinia biegłej sądowej w zakresie bankowości k. 611-612, 614, 859-863 co analizy i uruchomienia i wpłat z kredytu rewalwingowego oraz potwierdzenie przelewów pożyczki w łącznej kwocie 200.000,00 zł).

Kredyt w wysokości 200.000 zł po wypłacie na rachunek Spółdzielni w dniu 31 marca 2015 roku został następnie przelany z rachunku bankowego spółdzielni na rachunek bankowy Firmy Budowlanej (...).

Przekazanie kwoty kredytu nastąpiło na zlecenie prezesa zarządu P. Ś. do wykonania umowy podwykonawczej z dnia 19 marca 2015 roku par. 6 pkt e tytułem pożyczki udzielonej Firmie Budowlanej (...) na potrzeby realizacji inwestycji na obiekcie (...) S.A. objętej umową podwykonawczą.

Wypłata pożyczki w łącznej kwocie 200.000 zł nastąpił ratalnie i tak: dnia 1 kwietnia 2015 roku w kwocie 50.000,00 zł, dnia 7 kwietnia 2015 roku w kwocie 30.750,00 zł, dnia 9 kwietnia 2015 roku w kwocie 20.000 zł, dnia 15 kwietnia

2015 roku w kwocie 10.000 zł, dnia 17 kwietnia 2015 roku w kwocie 20.000 zł, dnia 30 kwietnia 2015 roku 10.000 zł, dnia 6 maja 2015 roku w kwocie 3.500 zł, dnia 20 maja 2015 roku w kwocie 55.750 zł.

Wpłaty były dokonywane z kredytu celowego, były to przelewy z tytułu kredytu, mimo że A. P. opisywała je jako pomoc finansową. Decyzje co do wykonania polecenia przelewów, kwot na przelewach, akceptacja operacji księgowych pochodziły od pozwanego jako prezesa zarządu Spółdzielni. Pozwany podpisywał przelewy i wiedział jakie są tytuły przelewów. Pozwany wszystkim zarządzał i o wszystkim decydował. Pozwany wykonywał 90% robót budowlanych zakontraktowanych przez Spółdzielnię. Pozwany nie występował do Rady Nadzorczej o zgodę na udzielenie kredytu na inwestycję.

(dowód: zeznania strony powodowej w e-protokole rozprawy z dnia 20 września 2019r. czas 00:11:50, 00:26:46-00:28:13, pisemna opinia biegłej sądowej w zakresie bankowości k. 611-612, 614, 859-863 co analizy i uruchomienia i wpłat z kredytu rewolwingowego oraz potwierdzenie przelewów pożyczki w łącznej kwocie 200.000,00 zł; umowa podwykonawcza k. 163-164 akt, zeznania świadka A. P. w e-protokole rozprawy z dnia 28 sierpnia 2018r. czas 01:23:33- 01:39:41, 01:39:41, 01:46:49, 01:58:42, zeznania świadka E. Z. (1) w e-protokole rozprawy z dnia 28 sierpnia 2018r. czas 03:51:51, 03:56:54, zeznania świadka S. S. w e-protokole rozprawy z dnia 18 października 2018r. czas 02:09:48-02:16:33).

W umowie podwykonawczej, jak i w ustnych ustaleniach z członkami Rady Nadzorczej Spółdzielni, pozwany P. Ś. zobowiązał się do spłaty na rzecz spółdzielni kosztów obsługi kredytu udzielonego przez Bank Spółdzielczy Rzemiosła w Ł..

Kwota kapitału miała być pokryta z wynagrodzenia zapłaconego przez inwestora (...) S.A. na rzecz Spółdzielni za wykonane prace budowlane na obiekcie. Bank miał upoważnienie zawarte w umowie kredytowej w par 1 pkt 15 ust. 4 do pobrania należności z rachunku bankowego Spółdzielni (dowód: umowa podwykonawcza k. 163-164 akt, zeznania świadka E. Z. (1) w e-protokole rozprawy z dnia 28 sierpnia 2018r. czas 04:41:20).

Powodowa Spółdzielnia, która faktycznie realizowała inwestycję podwykonawcą – firma pozwanego, miała problemy z wykonaniem prac na inwestycji. Było to związane z zmianami zakresu prac, koniecznością dostosowania obiektu do stanu zgodnego przepisami prawa budowlanego. W związku z tym, termin zakończenia prac budowlanych na obiekcie był przedłużany przez Spółdzielnię (...) S.A. na podstawie porozumienia nr 1 i nr 2 z dnia 14 sierpnia 2015 roku oraz ugody z dnia 27 grudnia 2016 roku. Termin zakończenia prac strony ustaliły na dzień 31 maja 2017 roku (dowód: porozumienia 1 i 2 do umowy z dnia 2015 roku k. 25-, ugoda z dnia 27 grudnia 2016 roku z załącznikiem k. 21-24 akt).

Z tytułu prac budowlanych na obiekcie (...) S.A. Oddział Ł.-Miasto w Ł. została przez inwestora zapłacona kwota **291.139,86 zł**.

Na poczet umowy inwestor (...) S.A. wpłacił na rachunek bankowy Spółdzielni prowadzony przez Banku Spółdzielczego Rzemiosła w Ł. kwoty: w dniu 17 lutego 2017 roku kwotę 118.322,50 zł, w dniu 20 marca 2017 roku kwotę 130.645,77 zł, w dniu 25 kwietnia 2017 roku kwotę 93.727,14 zł, w dniu 7 sierpień 2017 roku kwotę 41.774,49 zł (dowód: rozliczenie inwestycji (...) wykonane przez biegłego rewidenta k. 360 akt, oraz faktury, noty obciążeniowe i refaktury, faktury na zakup materiałów budowlanych k 367-487).

Z kwoty **291.139,86 zł** na poczet spłaty kredytu prezes zarządu Spółdzielni P. Ś. przeznaczył kwotę 105.500 zł. Pozostała kwota została rozdysponowana na wynagrodzenie podwykonawcy Firmy Budowlanej (...) i pomocy finansowej na rzecz podwykonawcy Firmy Budowlanej (...). Pozwany podjął decyzję, że nie będzie już większej spłaty kredytu (dowód: zeznania świadka A. P. w e-protokole rozprawy z dnia 28 sierpnia 2018r. czas 01:23:33-02:29:22, pisemna opinia biegłej sądowej w zakresie bankowości k. 611-612, 614, 859-863 co analizy i uruchomienia i wpłat z kredytu rewolwingowego oraz potwierdzenie przelewów pożyczki w łącznej kwocie 200.000,00 zł).

Po częściowej spłacie kapitału kredytu w kwocie 85.000,00 zł: w lutym 25.000,00 zł, w marcu 40.000,00 zł, kwietniu 20.000,00 zł wpłatami dokonanyymi do końca kwietnia 2017 roku do spłaty całego kredytu pozostała kwota 115.000,00

zł objęta aneksem do umowy kredytu nr 3/17 z dnia 19 czerwca 2017 roku, z obniżeniem oprocentowania kredytu do kwoty 8% w skali roku.

Odsetki od umowy kredytu do maja 2017 roku były spłacane przez powoda ze środków finansowych otrzymywany od pozwanego P. Ś. w oparciu o wystawiane noty odsetkowe. Natomiast od czerwca 2017 roku pozwany zaprzestał spłaty odsetek, które regulowała spółdzielnia z własnych środków.

Dnia 23 sierpnia 2017 roku została spłacona dodatkowo ze środków spółdzielni kwota 20.500,00 zł. Łącznie kapitał kredytu został spłacony w kwocie 105.500 zł, a do całkowitej spłaty kapitału kredytu pozostała kwota 94.500,00 zł.

Odsetki od kredytu za okres od czerwca 2017 roku do lutego 2018 roku nie zapłacone na rzecz banku wyniosły 8.987,23 zł.

Łączne zadłużenie Spółdzielni wobec Banku z tytułu kredytu na realizację inwestycji na obiekcie (...) S.A. wynosi kwotę 103.487,23 zł.

(dowód: pisemna opinia biegłej sądowej w zakresie bankowości k. 616, 622-623, 624-630 co analizy i uruchomienia i wpłat z kredytu rewolwingowego wraz z tabelami, opinia ustna w protokole rozprawy z dnia 30 sierpnia 2019r., zeznania świadka A. P. w e-protokole rozprawy z dnia 28 sierpnia 2018r. czas 02:37:03, zeznania świadka E. Z. (1) w e-protokole rozprawy z dnia 28 sierpnia 2018r. czas 03:35:41-03:41:44, zeznania świadka S. S. w e-protokole rozprawy z dnia 18 października 2018r. czas 01:10:14, nota obciążeniowa nr 50/2017r. k. 43-44, potwierdzenie operacji na koncie (...) 001 0005 2101 i na koncie (...) k. 45-50, nota obciążeniowa nr (...), potwierdzenie wykonania operacji k. 52, nota obciążeniowa nr (...) k. 53 akt, potwierdzenie wykonania operacji k. 54-56, nota obciążeniowa nr (...), potwierdzenie wykonania operacji k. 58-62 akt, nota obciążeniowa nr (...), potwierdzenie wykonania operacji k. 64-65, nota obciążeniowa nr (...) k. 66, potwierdzenie wykonania operacji k.67-69, nota obciążeniowa nr (...) k. 70, potwierdzenie wykonania operacji k.71-76, wyciągi bankowe 78-86 akt, zeznania świadka A. P. w e-protokole rozprawy z dnia 28 sierpnia 2018r. czas 00:52:42-01:01:26, 01:05:06, bilans Spółdzielni na dzień 31 grudnia 2015r. k. 348-354, bilans Spółdzielni na dzień 31 grudnia 2017r. k. 356-358, wydruki z konta bankowego pozwanego k. 522-553, rejestr zakupów i faktur pozwanego za okres 2015-2016 k. 578-600, noty obciążeniowe i potwierdzenie wykonania operacji k. 658-680, dokumentacja związana z uzyskaniem kredytu rewolwingowego i jego spłatą k. 706-835 akt).

Pismem z czerwca 2017 roku Inwestor (...) S.A. Odział Ł.-Miasto w Ł. odstąpił od umowy na roboty budowlane zawartej ze Spółdzielnią (...) w Ł. na wykonanie prac budowlanych na obiekcie przy ul. (...) w Ł. z powołaniem się na brak zakończenia prac w umownym terminie. Odstąpienie od umowy pozostawał w związku z faktem, iż podwykonawca Spółdzielni Firma Budowlana (...) nie wykonał wszystkich robót objętych umową i nie zgłosiła obiektu do odbioru (dowód: wezwanie do wykonania robót k. 121-122, oświadczenie o odstąpieniu od umowy k. 123 akt, zeznania świadka A. P. w e-protokole rozprawy z dnia 28 sierpnia 2018r. czas 01:13:49- 01:18:28, zeznania świadka S. S. w e-protokole rozprawy z dnia 18 października 2018r. czas 02:01:48-02:07:58, zeznania strony powodowej w e-protokole rozprawy z dnia 20 września 2019r. czas 00:21:53).

Pozwany P. S. twierdził, iż brak zakończenia prac w terminie wynikał z wadliwego przygotowania dokumentacji technicznej obiektu przez inwestora i z konieczności wykonania kolejnych nie przewidzianych uprzednio prac budowlanych. W toku kilkukrotnych negocjacji prezes zarządu Spółdzielni Rzemieślniczej Budowlana P. S. uzależnił zakończenie prac budowlanych od zawarcia z inwestorem aneksu do umowy zwiększającej zakres prac, za zapłatą przez inwestora dodatkowego wynagrodzenia, na co inwestor nie wyraził zgody (dowód: pismo (...) S.A. Odział Ł.-Miasto w Ł., pismo Spółdzielni (...) w Ł. sporządzone przez prezesa zarządu P. S. k. 126, zeznania świadka E. Z. (1) w e-protokole rozprawy z dnia 28 sierpnia 2018r. czas 04:57:12).

Pozwany nie przedłożył Spółdzielni rozliczenia na jakie cele przeznaczył otrzymaną kwotę z kredytu oraz nie zwrócił Spółdzielni dokumentacji budowlanej związanej z wykonywaniem prac budowlanych na obiekcie.

We wrześniu 2017 roku P. S. został odwołany przez Radę Nadzorczą Spółdzielni z pełnienia funkcji prezesa zarządu. Odwołanie pozostawało w związku z zarzutami wadliwego wykonywania prac budowlanych i wadliwego sprawowania zarządu oraz nie rozliczania się ze spółdzielnią ze środków finansowych przekazywanych, jako pomoc finansową na realizację inwestycji na rzecz Firmy Budowlanej (...). W szczególności z uwagi na wadliwy nadzór nad wykonywanymi pracami budowlanymi przez Firmę Budowlaną (...), które sam wykonywał, jako członek i podwykonawca spółdzielni.

W latach 2014-2017 były co 2-3 miesiące posiedzenia Rady Nadzorczej Spółdzielni. Rada Nadzorcza przez wiele lat miała zaufanie do pozwanego jako prezesa zarządu, tym bardziej, że zapewniał o dobrej sytuacji finansowej Spółdzielni. Zarząd otrzymywał absolutorium, tym bardziej, że sprawozdania finansowe były tak skonstruowane, by nie wykazywać straty, bowiem w innym wypadku Spółdzielnia nie mogłaby przystępować do przetargów i uzyskiwać kredytów.

Po odwołaniu pozwanego z funkcji prezesa zarządu, powodowa Spółdzielnia musiała wyprzedać majątek by spłacić kredyty i pokryć koszty procesów sądowych z inwestorami, dla których prace jako podwykonawca wykonywał pozwany. Do daty wyrokowania Spółdzielnia uczestniczy w kilku procesach, ma też problemy ze skompletowaniem dokumentacji księgowej, finansowej Spółdzielni, jak też dokumentacji związanej z wykonywaniem robót na poszczególnych inwestycjach.

(dowód: zeznania strony powodowej w e-protokole rozprawy z dnia 20 września 2019r. czas 00:45:18, 01:01:00, 00:36:57-00:42:37).

W dniu 5 kwietnia 2018r. powód wystosował do pozwanego wezwanie do zapłaty kwoty 103.487,23zł w terminie 7 dni od daty doręczenia pisma - kwoty uzyskanej z kredytu celowego przez Spółdzielnię (...) w Ł. na poczet wykonania inwestycji na obiekcie inwestora (...) S.A. w Ł. Oddział w Ł. przy ul. (...) w Ł. i przekazanych Firmie (...) na realizowanie prac budowlanych na obiekcie (dowód: wezwanie do zapłaty z dowodem doręczenia k. 14-15 akt).

Podobne wezwania zostały wystosowane w dniu 8 grudnia 2017r. Powód wyliczył, że firma pozwanego z tytułu wykonywanych prac na obiekcie (...) na podstawie samej decyzji P. Ś. otrzymała od Spółdzielni łączną kwotę 429.305,33 zł (dowód: wezwania k. 16, 17 akt).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dowodów.

Oceniając zebrany w sprawie materiał dowodowy należy podnieść, że twierdzenia pozwanego i świadka P. Ś., że pozwany nie jest zobowiązany do zwrotu pożyczki w kwocie dochodzonej w pozwie nie są wiarygodne w świetle przedłożonej przez powoda dokumentacji finansowej, księgowej, umowy kredytowej, umowy o realizację inwestycji na roboty budowlane (...), zeznań strony powodowej, zeznań świadka E. Z. (1), zeznań świadka A. P., a przede wszystkim w świetle opinii pisemnej i ustnej biegłej sądowej z zakresu bankowości.

W szczególności na znaczeniu, wobec braków w dokumentacji i dokonywania przez pozwanego ustnych dyspozycji w zakresie rozdysponowania środków finansowych z kredytu, nabrały zeznania świadków A. P., E. Z. (1), oraz zeznania strony powodowej na okoliczności dotyczące: pełnienia przez pozwanego P. Ś. w dacie realizacji inwestycji funkcji prezesa zarządu powodowej spółdzielni i jednocześnie wykonywania przez firmę pozwanego - Firma Budowlana (...) prac budowlanych jako podwykonawcy spółdzielni, przystąpienia przez powoda do przetargu na realizację prac budowlanych na obiekcie (...) S.A. Oddział Ł.-Miasto w Ł. przy ul. (...) na zlecenie firmy pozwanego w oparciu o przygotowaną przez niego ofertę cenową, wypłaty pozwanemu P. Ś. kwoty kredytu uzyskanego przez powoda z Banku Spółdzielczego Rzemiosła w Ł. w kwocie 200.000,00 zł na cel realizacji przez pozwanego prac budowlanych na obiekcie (...) S.A. przy ul. (...), jako podwykonawcy powoda, zabezpieczenia przez pozwanego spłaty kredytu na rzecz banku osobistym majątkiem przez pozwanego, not obciążeniowych wystawianych przez powoda na rzecz pozwanego na odsetki naliczane przez bank od kredytu i koszty zaciągnięcia kredytu, spłat przez pozwanego not do maja 2017 roku, kilkukrotnych wystąpień przez pozwanego, jako Prezesa powodowej Spółdzielni do banku z wnioskiem o zmianę sposobu rozliczenia kredytu ze spłatami w późniejszych terminach, zaprzestania przez pozwanego spłat not odsetkowych od czerwca 2017 roku, niewykonania przez pozwanego umowy w terminie, odstąpienia przez inwestora

(...) S.A. od umowy w czerwcu 2017 roku z powołaniem się na niewykonanie umowy, braku spłaty przez pozwanego pozostałej części kredytu, zmiany władz spółdzielni w maju 2017 roku i odwołania pozwanego P. Ś. z funkcji prezesa zarządu we wrześniu 2017 roku, wezwań kierowanych do pozwanego o spłatę zadłużenia, braku spłat kredytu i odsetek od kredytu. Treść tych zeznań w kontekście dokumentów prywatnych przedłożonych przez powoda i wniosków opinii biegłej, wyklucza wiarygodność zeznań powoda o braku długu wobec Spółdzielni objętego żądaniem pozwu.

Należy podkreślić, że biegła analizowała w dokumentacji finansowej zgromadzonej w aktach przez powoda i pozwanego, przepływy finansowe dotyczące pomocy finansowej. Sporządziła załączniki do opinii głównej i uzupełniającej. W tabelach biegła pokazała:

- kwoty przelewów od powoda do pozwanego i od pozwanego do powoda z opisem na przelewie - pomoc finansowa lub zwrot pomocy finansowej,
- daty dyspozycji księgowych związane z tymi przelewami,
- oznaczenia księgowych /opis przelewu/ w systemach księgowych powoda i pozwanego w odniesieniu do tych samych dat dyspozycji księgowych i do tych samych kwot przelewanych,

Analizą objęto okres od 2 stycznia 2015 r. do 28.04.2017 r, czyli okres ujawniony w aktach sprawy w dostarczonych dokumentach finansowo – księgowych.

Biegła zaakcentowała w opiniach, że umowa o udzielenie pomocy finansowej na 2017 rok dla pozwanego została zawarta w dniu 2.01.2017 r na kwotę pożyczki do wysokości 380 tys. zł oprocentowanej 1,17 % miesięcznie na okres 24 miesięcy od daty ostatniej wypłaty pomocy w 2017 r (dowód: umowa k. 18 akt). Innych umów o udzielenie pomocy finansowej dla członków Spółdzielni biegła w aktach nie znalazła. Zaznaczyła także, w aktach sprawy brak jest umowy o pomoc finansową dla pozwanego zarówno pochodzącej z kredytu rewolwingowego jak i ze środków Spółdzielni z roku 2015 i z lat wcześniejszych, wypłaty w postaci przelewów na rachunek pozwanego miały jednakże miejsce, w kwocie w roku 2015 znacznie przekraczającej kredyt rewolwingowy / Tabela N 3 opinii z lutego 2019 r./, co przy braku dokumentacji w aktach sprawy można określić jako korzystanie ze środków Spółdzielni w sposób bezumowny lub na mocy innych ustaleń. Z uwagi na brak dokumentów pisemnych na okoliczność udzielania pomocy finansowej przez Spółdzielnię pozwanemu i nie dostarczenia ich do dnia zakończenia opinii, biegła nie mogła odnieść się do tego zakresu opinii. Z Faktury VAT z dnia 31 marca 2015 r., poz. 9 / materiał uzupełniony/ , wynika, że była pomoc finansowa udzielona firmie pozwanego nr (...) i (...), bo odsetki od tej pomocy za marzec 2015 r. oraz pomocy udzielonej w miesiącach: (...), (...), 3/2015 r. wyniosły kwotę 9.111,01 zł. Dokumentacji pisemnej dla tej pomocy w postaci umowy, czy uchwały Rady Nadzorczej Spółdzielni powód do dnia zakończenia opinii jednakże nie dostarczył. W Tabeli N 3 do opinii z lutego 2019 r. biegła pokazała przepływy finansowe z tytułu pomocy finansowej od Spółdzielni, do 30 marca 2015 r., czyli do daty wypłaty kredytu.

Biegła zaznaczyła, że historia rachunku kredytu i analiza, wskazuje że kredyt był dedykowany na finansowanie kontraktu z (...) w kwocie 200 000 zł i nie został spłacony w pierwotnym terminie spłaty, strony umowy podpisały 4 aneksy przedłużające termin końcowy spłaty, jako ostateczny termin spłaty strony umowy kredytowej określili 30.12.2018 r.. W okresie do daty aneksu Nr (...) z rachunku Spółdzielni dokonano spłaty łącznej kapitału kredytu w kwocie 105. 500 zł.

Biegła jednoznacznie podkreśliła w opiniach, że umowa wskazała rachunek obsługi kredytu - nr (...) i księgowanie w korespondencji z tym rachunkiem ma istotne znaczenie w kontekście jego spłaty i obsługi, bowiem w aktach zgromadzony jest materiał dotyczący, również innych rachunków obsługi kredytów. **Powiązanie rachunków potwierdza przepływy finansowe z kredytu celowego na realizację inwestycji (...) na rachunek pozwanego.** Nadto, sam charakter i rodzaj prawnego zabezpieczenia kredytu wskazuje na finansowanie przedmiotowym kredytem umowy z (...) z dnia 19.02.2015 r. i wskazuje też na wykonawcę inwestycji, jakim faktycznie była firma pozwanego P. Ś., dająca jednocześnie gwarancje kredytowe.

Mając zatem na uwadze wyniki całego postępowania dowodowego, można uznać, zdaniem Sądu, za prawidłowe wyliczenie powoda, że w zakresie odsetek niezapłaconych na rzecz banku od kredytu za okres od czerwca 2017 r. do lutego 2018 r., należność wyniosła 8.987,23 zł, a łączne zadłużenie Spółdzielni wobec Banku z tytułu kredytu na realizację inwestycji na obiekcie (...) SA wyniosło objętą pozwem kwotę 103.487,23 zł. Wprawdzie, z wyliczenia dokonanego przez biegłą i zgodnego z wyliczeniem Banku - odsetki należne za ten okres od salda zadłużenia z tytułu kredytu rewolwingowego - wyniosły kwotę 6.025,87 zł, a prowizje określone w aneksach do umów i pobrane przez bank dwie opłaty za opóźnienie w wys. 60.000 zł wyniosły łącznie -1440,00zł, a zatem odsetki i prowizje należne za okres dochodzony pozwem wynosiłyby razem kwotę - 7 465,87 zł (6.025,87 zł+ 1.440,00zł), to jednak należy także uwzględnić odsetki w kwocie 1960,58 zł. Biegła nie zakwestionowała uznania tej należności co do zasady, ale jedynie wykazała, że kwota ta nie została prawidłowo udokumentowana przez powoda notą obciążeniową. Poza sporem są, że braki w dokumentacji Spółdzielni i wielokrotne poszukiwanie i uzupełnianie dokumentacji przez powoda w trakcie procesu, ale jest zasadniczo wynikiem zaniedbań pozwanego jako prezesa zarządu Spółdzielni i braku zwrotu wszystkich dokumentów. Wyliczenia powoda, co do kapitału i zaległych odsetek (w tym kosztów obsługi kredytu), w świetle całości materiału dowodowego, należy zaakceptować w pełni.

Strony w toku procesu, nie podważyły skutecznie wniosków z opinii biegłej, a wnioski te Sąd uznał za przekonujące, logiczne, mogące być podstawą ustalenia stanu faktycznego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo okazało się zasadne.

Podstawę prawną odpowiedzialności pozwanego powód wywodził z art. 720 k.c. w zw. z art. 471 k.c. W ustalonych okolicznościach sprawy taka kwalifikację materialnoprawną roszczenia można uznać za właściwą.

Należy wskazać, że Zgodnie z **art. 720 § 1 k.c.** przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

Umowa pożyczki uważana jest za najprostszą formę kredytowania (A. Szpunar, O umowie, s. 30 i n.; R. Morek, w: Osajda, KC. Komentarz, t. II, s. 1464; E. Skowrońska-Bocian, Pożyczka, w: Zobowiązania. Część szczegółowa, 2014, s. 266). Z uwagi na tę właściwość jest ona również jedną z najstarszych i najszerzej rozpowszechnionych w praktyce umów o charakterze kredytowym.

Umowa pożyczki nie należy do umów kwalifikowanych podmiotowo. Po stronie udzielającego pożyczkę, jak i po stronie biorącego pożyczkę może wystąpić każdy podmiot, a więc zarówno osoba fizyczna, osoba prawna, jak i tzw. ułomna osoba prawna (art. 33¹ k.c.). Umowa pożyczki jest zasadniczo umową obrotu powszechnego, może być jednak również wykorzystywana do organizowania kredytu pomiędzy przedsiębiorcami (pożyczka komercyjna, handlowa), jak i do kredytowania konsumentów (pożyczka konsumencka).

Spełnienie tego świadczenia przez dającego pożyczkę powoduje, że przedmiot pożyczki przechodzi na własność pożyczkobiorcy; staje się własnością biorącego pożyczkę. Przedmiot pożyczki tylko jednak czasowo staje się własnością pożyczkobiorcy z uwagi na ciężący na pożyczkobiorcy obowiązek jego zwrotu po uczynieniu z niego użytku (por. W. Popiołek, w: Pietrzykowski, Komentarz KC, t. II, 2015, s. 633; J. Gołaczyński, w: Gniewek, Machnikowski, Komentarz KC, 2014, s. 1382).

Przeniesienie własności przedmiotu pożyczki może nastąpić w każdy prawem przewidziany sposób, byleby biorący pożyczkę uzyskał możliwość swobodnego dysponowania przedmiotem pożyczki (por. wyr. SA w Białymstoku z 9.4.2015 r., I ACA 996/14, Legalis; wyr. NSA z 20.9.2011 r., II FSK 2305/10, Legalis; wyr. SN z 29.5.2015 r., V CSK 448/14, MoPrBank 2016, Nr 3, s. 55; Z. Gawlik, w: Kidyba, Komentarz KC, t. III, Cz. szczególna, 2014, s. 691; J. Gołaczyński, w: Gniewek, Machnikowski, Komentarz KC, 2014, s. 1382). Przeniesienie własności przedmiotu pożyczki nie musi też polegać na osobistym spełnieniu świadczenia przez dającego pożyczkę; pożyczka może być udzielona również za

pośrednictwem osoby trzeciej, np. przy wykorzystaniu instytucji przekazu (por. np. W. Pyziół, w: System PrPryw, t. 8, 2011, s. 343).

Obowiązek przeniesienia własności przedmiotu pożyczki na pożyczkobiorcę obejmuje, również obowiązek wydania tego przedmiotu biorącemu pożyczkę. Z tego względu uznaje się, że na biorącym pożyczkę zasadniczo nie ciąży obowiązek odbioru przedmiotu pożyczki, chyba że co innego wynika z treści umowy (por. np. W. Popiołek, w: Pietrzykowski, Komentarz KC, t. II, 2011, s. 638; W. Pyziół, w: System PrPryw, t. 8, 2011, s. 342).

Podstawowym obowiązkiem biorącego pożyczkę jest z kolei zwrot otrzymanej pożyczki, po pewnym okresie korzystania z jej przedmiotu. Obowiązek zwrotu pożyczki jest przedmiotowo istotnym elementem tej umowy (wyr. SA w Katowicach z 18.3.2015 r., I ACA 1017/14, L.). Umowa, która nie przewiduje obowiązku zwrotu przedmiotu pożyczki, nie może być kwalifikowana jako pożyczka; bez zastrzeżenia obowiązku zwrotu przedmiotu pożyczki nie ma umowy pożyczki (por. wyr. SN z 8.12.2000 r., I CKN 1040/98, L.; wyr. SA w Poznaniu z 20.9.2006 r., I ACa 394/06, niepubl.; wyr. SA we Wrocławiu z 6.2.2013 r., I ACA 1404/12, L.). Podkreślenia wymaga zarazem, że obowiązek zwrotu przedmiotu pożyczki obciąża biorącego pożyczkę tylko i dopiero wówczas, gdy przedmiot pożyczki został mu wydany. Bez wcześniejszego wydania przedmiotu pożyczki nie może być mowy o obowiązku zwrotu. Użyte w art. 720 § 1 k.c. określenie "zwrócić" zakłada bowiem, że najpierw trzeba coś otrzymać, aby w ogóle należało to zwracać (por. S. Grzybowski, w: System PrCyw, t. III, cz. 2, 1976, s. 708; J. Gudowski, w: Gudowski, Komentarz KC, Ks. III, cz. 2, 2013, s. 530; J. Gołaczyński, w: Gniewek, Machnikowski, Komentarz KC, 2016, s. 1382).

Umowa pożyczki ma charakter umowy konsensualnej, a nie realnej. Do **zawarcia umowy pożyczki** dochodzi przez samo porozumienie stron (solo consensu). Skuteczność umowy pożyczki nie jest uzależniona od wydania przedmiotu pożyczki; wydanie przedmiotu pożyczki stanowi już element wykonania zawartej umowy, a nie element jej zawarcia, (np. wyr. SN z 22.10.2004 r., II CK 118/04, Legalis; wyr. WSA w Gliwicach z 11.12.2007 r., I SA/GL 646/07; MoPod 2008, Nr 1, s. 43; wyr. WSA w Krakowie z 19.2.2008 r., I SA/KR 411/07, MoPod 2008, Nr 4, s. 5; wyr. WSA w Warszawie z 8.6.2008 r., II FSK 819/05, Legalis; wyr. SA w Poznaniu z 17.2.2011 r., III SA/PO 677/10, Legalis; wyr. SN z 6.7.2012 r., V CSK 394/11, Legalis; wyr. WSA w Bydgoszczy z 6.5.2014 r., I SA/BD 335/14, Legalis; por. Z. Gawlik, w: Kidyba, Komentarz KC, t. III, Cz. szczególna, 2014, s. 688; R. Morek, w: Osajda, KC. Komentarz, t. II, s. 1466; W. Popiołek, w: Pietrzykowski, Komentarz KC, t. II, 2015, s. 633).

Umowa pożyczki ma charakter dwustronny, a zarazem dwustronnie zobowiązujący, albowiem obie strony zaciągają określone zobowiązania. Dający pożyczkę zobowiązuje się do przeniesienia własności przedmiotu pożyczki na biorącego pożyczkę, natomiast biorący pożyczkę zobowiązuje się do zwrotu przedmiotu pożyczki (R. Morek, w: Osajda, KC. Komentarz, t. II, s. 1466).

W umowach pożyczki strony najczęściej określają termin zwrotu pożyczki. Brak ustalenia terminu zwrotu pożyczki nie uniemożliwia jednak kwalifikowania takiej umowy jako pożyczki, **albowiem do jej essentialia negotii nie należy określenie terminu zwrotu, lecz wprowadzenie do jej treści postanowienia o obowiązku zwrotu** (wyr. SA w Gdańsku z 21.5.2015 r., V ACA 72/15, L.). **W przypadku nieoznaczenia w umowie pożyczki terminu zwrotu przedmiotu pożyczki, zastosowanie znajdzie przepis art. 723 k.c.**

W wyroku SA Białystok z dnia 11-01-2017 I ACa 911/16, również podkreślono, że brak ustalenia terminu zwrotu pożyczki nie uniemożliwia kwalifikowania umowy jako umowy pożyczki albowiem do jej essentialia negotii nie należy określenie terminu zwrotu tylko wprowadzenie do jej treści postanowienia o obowiązku zwrotu. Strony mogą swobodnie zdecydować, kiedy - w braku określenia terminu zwrotu pożyczki - powstanie obowiązek jej zwrotu. W umowie pożyczki nie jest konieczne jednoznaczne i dokładne posłużenie się sformułowaniami, użytymi w art. 720 Kodeksu cywilnego. Możliwe jest bowiem ustalanie na podstawie art. 65 § 2 Kodeksu cywilnego rzeczywistego znaczenia i woli stron takiej umowy. Już samo określenie umowy jako pożyczka albo stwierdzenie, że określone świadczenie jest przekazywane jako pożyczka może być wystarczające do wyrażenia po stronie pożyczkodawcy obowiązku zwrotu pożyczki.

Wola osoby skierowana na wywołanie zamierzonego skutku prawnego związana z daną czynnością prawną może być uzewnętrzniona w każdy dowolny sposób, ujawniający ją tak, że staje się dostatecznie zrozumiała dla adresata (art. 60 k.c.). Czynność prawna jest dokonana przez fakty konkludentne, jeżeli wyrażają one niewątpliwą treść oświadczenia woli, natomiast nie mogą one stanowić podstawy przypisania czynnościom prawnym, treści jaka z nich nie wynika, do czego zmierza skarżąca spółka. Dodać należy, że treść tą może natomiast uzupełnić ustawa, zasady współżycia społecznego i ustalone zwyczaje (art. 56 k.c.). W wypadkach, w których do powstania skutku prawnego nie wystarcza oświadczenie tylko jednej strony, konieczne jest wyrażenie woli także przez jej kontrahenta (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 1980 r., II CRN 110/80, OSNCP 1980, nr 11, poz. 222).

Treść czynności prawnej i zamiar stron powinny być ustalone i tłumaczone według zasad określonych w art. 65 k.c. (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 września 1992 r., III CZP 83/92, OSNCP 1993, nr 3, poz. 24). Kryteria w nim zawarte służą także do oceny, czy dane oświadczenie w ogóle jest oświadczeniem woli. Trzeba zauważyć, że przepis ten określa sposób wykładni oświadczeń woli w czynnościach prawnych odmiennie niż to ma miejsce przy interpretacji tekstu prawnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 1999 r., II CKN 379/98, OSP 2000, nr 6, poz. 91). W przeciwieństwie do norm prawnych czynności prawne - a w szczególności umowy - regulują stosunki prawne tylko między ich stronami. W rezultacie ustanowione w nich pomiędzy jej podmiotami powinności, nie mają abstrakcyjnego charakteru, jak normy prawne, lecz indywidualny charakter, służąc realizacji interesów stron stosownie do ich woli.

Każde oświadczenie woli, niezależnie od formy w jakiej zostało złożone, podlega wykładni sądowej. W orzecznictwie odstąpiono od koncepcji zacieśnienia wykładni tylko do niejasnych postanowień umowy (*clara non sunt interpretanda*). Artykuł 65 k.c. dotyczy oczywiście także oświadczeń woli w formie pisemnej, lecz wówczas podstawą interpretacji stają się w pierwszej kolejności reguły lingwistyczne, ale nie tylko, a więc także wtedy mają zastosowanie zasady wykładni wynikające z paragrafu drugiego tego przepisu. Przy zastosowaniu zawartych w nim reguł może się okazać, że wbrew brzmieniu konkretnego postanowienia umowy, wola stron jest inna. Artykuł 65 § 2 k.c. nakazuje bowiem przy interpretacji oświadczenia woli brać pod uwagę „okoliczności w których ono zostało złożone”, a na tym tle raczej badać jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na dosłownym jej brzmieniu. Przepis ten niewątpliwie pozwala sądom uwzględniać pozatekstowe okoliczności, w tym cel jaki strony miały na uwadze przy zawieraniu umowy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 1997 r., I CKN 815/97, OSNC 1999, nr 2, poz. 38).

Wykładnia umów w pierwszym rzędzie powinna uwzględniać rzeczywistą wolę stron zawierających umowę i taki sens wyraża art. 65 § 2 k.c.. Wymaga to zbadania nie tylko konkretnego postanowienia umowy, ale analizy jej całości; innymi słowy wskazane jest przyjmowanie takiego sensu oświadczenia woli, które uwzględnia logikę całego tekstu (kontekst umowny). Poza tym mogą mieć znaczenie dla stwierdzenia zgodnej woli stron, ich wcześniejsze i późniejsze oświadczenia oraz zachowania, czyli tzw. kontekst sytuacyjny (por. uchwałę siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 1995 r., III CZP 66/95, OSNC 1995, nr 12, poz. 168).

W judykaturze wyrażono pogląd, że określenie terminu spłaty pożyczki w sposób opisowy np. "po sprzedaży nieruchomości", nie odpowiada wymogom niezbędnym do ustalenia terminu. Przyjmuje się bowiem, że termin ma charakter zdarzenia przyszłego i pewnego. Wynika to z właściwości czasu, który płynie stale, równomiernie i nie jest możliwe jego zatrzymanie. Dlatego oznaczony termin przyszedł zawsze musi kiedyś nadejść lub upłynąć. W przypadku terminów wyznaczonych przez odwołanie się do jakiegoś zdarzenia, którego nadejście nie jest pewne, należy raczej mówić o zastrzeżeniu warunku, a nie terminu. Z kolei możliwość ukształtowania stosunku prawnego w sposób dowolny, wynikający z zasady przewidzianej w art. 353¹ k.c. nie ma charakteru bezwzględnej, lecz jest ograniczona ustawą, zasadami współżycia społecznego oraz naturą stosunku, co w zasadzie wyklucza takie określenie terminu przez strony, które nie odpowiada wymogom terminu w rozumieniu przepisów KC. Sprzedaż nieruchomości jest zdarzeniem przyszłym i niepewnym, uzależnionym od wielu czynników, w tym woli stron, może zatem nigdy nie nadejść, a tym samym nie przystaje do natury stosunku umowy pożyczki, albowiem świadczeniu pożyczającego odpowiada obowiązek zwrotu pożyczonej kwoty i obowiązek ten ma charakter bezwzględny, co odróżnia umowę pożyczki np. od umowy darowizny. Uzależnienie zwrotu pieniędzy od zdarzenia przyszłego i niepewnego zakłada możliwość, że

pożyczkobiorca nigdy nie będzie zobowiązany do zwrotu pożyczonej kwoty, co jest oczywiście niezgodne z naturą omawianej umowy (por. wyr. SA w Szczecinie z 30.4.2015 r., I ACA 1/15, L.).

W świetle przepisów kodeksu cywilnego o pożyczce bez znaczenia jest sposób korzystania z przedmiotu pożyczki. Biorący pożyczkę, uzyskując własność przedmiotu pożyczki, ma w zasadzie pełną swobodę w sposobie jego wykorzystania. Strony umowy pożyczki mogą jednak zastrzec obowiązek określonego wykorzystania przedmiotu pożyczki, np. pod rygorem odstąpienia od umowy pożyczki przez dającego pożyczkę lub przedterminowego wypowiedzenia umowy (por. np. S. Grzybowski, w: System PrCyw, t. III, cz. 2, 1976, s. 717; A. Janiak, Bankowe umowy, s. 35; R. Morek, w: Osajda, KC. Komentarz, t. II, s. 1465).

Umowa pożyczki trwa dopóki biorący pożyczkę (pożyczkobiorca) nie zwróci kwoty otrzymanej w wykonaniu umowy od dającego pożyczkę (pożyczkodawcy). Jeżeli zatem z umowy stron nie wynika nic innego, to odsetki określone w tej umowie jako wynagrodzenie za korzystanie z pieniędzy pożyczkodawcy należą się, co do zasady, w tej samej wysokości jak umówiona przez cały czas trwania umowy. Umowa zaś trwa od chwili jej zawarcia, wzmocnionego wydaniem przedmiotu pożyczki (argument z art. 722 k.c.) aż do jej zwrotu, niezależnie od tego, że strony określiły w umowie, kiedy ten zwrot powinien być nastąpić, a w rzeczywistości nie nastąpił. Niesłuszne jest zatem twierdzenie, że odsetki umowne należą się tylko od chwili zawarcia umowy do terminu jej umówionego zwrotu, a za dalszy okres należą się odsetki ustawowe (por. wyrok SN - Izba Cywilna z dnia 17-09-2015, II CSK 581/14).

Jak już wskazano zgodnie z art. 723 k.c., jeżeli termin zwrotu pożyczki nie jest oznaczony, dłużnik obowiązany jest zwrócić pożyczkę w ciągu sześciu tygodni po wypowiedzeniu przez dającego pożyczkę.

Zwrócenie pożyczki oznacza przeniesienie przez biorącego na dającego pożyczkę tej samej ilości pieniędzy albo tej samej ilości rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości, jaką wcześniej od niego sam otrzymał.

Jeżeli pożyczka została udzielona na czas nieoznaczony, obowiązek zwrotu pożyczki aktualizuje się w wyniku złożenia przez dającego pożyczkę oświadczenia o wypowiedzeniu.

Wypowiedzenie jest **prawokształtującym jednostronnym oświadczeniem woli pożyczkodawcy skierowanym do pożyczkobiorcy**. Z oświadczenia o wypowiedzeniu powinno wynikać stanowcze i bezwarunkowe żądanie zwrotu przedmiotu pożyczki (całości lub części). Oświadczenie nie musi określać terminu zwrotu; wynika on bowiem z ustawy (orz. SN z 15.6.1937 r., II C 295/37, OSN(C) 1938, Nr 5, poz. 230; A. Szpunar, Głosa do uchwały SN z 24.1.1996 r., III CZP 196/95, OSP 1996, Nr 9, poz. 166). Za równoznaczne z wypowiedzeniem uznaje się także **wytoczenie powództwa o zwrot pożyczki** (W. Popiołek, w: Pietrzykowski, Komentarz, 2015, t. II, art. 723, Nb 4, s. 640).

Jak zwrócono uwagę w doktrynie, "wypowiedzenie" ma w dziedzinie zobowiązań niejednolite znaczenie i wywołuje różne skutki. Najczęściej jest ono sposobem zakończenia stosunku zobowiązaniowego, natomiast w art. 723 k.c. **wypowiedzenie wywołuje ten skutek, że roszczenie o zwrot pożyczki staje się wymagalne** (A. Szpunar, Głosa do uchw. SN z 24.1.1996 r., III CZP 196/95).

Wypowiedzenie umowy pożyczki ma charakter prawokształtującego oświadczenia woli. Dający pożyczkę składa je biorącemu pożyczkę i zawiera w nim żądanie zwrotu całości bądź części pożyczki (A. Szpunar, Głosa do uchw. SN z 24.1.1996 r., II CZP 196/95). Treść tego oświadczenia może być dowolna, ale powinno z niego wynikać stanowcze żądanie zwrotu przedmiotu pożyczki (zob. J. Gudowski, w: Gudowski, Komentarz KC, Ks. III, cz. 2, 2013, s. 537; wyr. SN z 15.6.1937 r., C II 295/37, Zb.Urz. 1938, poz. 230).

Przyjmuje się, że równoznaczne z wypowiedzeniem umowy pożyczki, gdy termin zwrotu pożyczki nie wynika z umowy, jest wezwanie biorącego pożyczkę do spłaty całej należności z tytułu pożyczki; brak wyrażenia tego w wezwaniu dającego pożyczkę *expressis verbis* i z użyciem prawniczego określenia nie ma znaczenia (wyr. SA w Katowicach z 23.9.2015 r., I ACA 465/15, L.).

Jeżeli termin zwrotu pożyczki nie został określony w umowie, pożyczkobiorca obowiązany jest zwrócić pożyczkę w ciągu **6 tygodni po wypowiedzeniu przez pożyczkodawcę**. Nie ulega wątpliwości, że strony mogą w umowie skrócić albo wydłużyć ustawowy termin wypowiedzenia. Mogą też określić z góry termin zwrotu pożyczki, nadając umowie pożyczki charakter umowy zawartej na czas oznaczony.

Oświadczenie o wypowiedzeniu musi dojść do biorącego pożyczkę w taki sposób, że mógł zapoznać się z jego treścią (**art. 61 § 1 k.c.**).

Przepis art. 723 k.c. ma charakter semidyspozytywny. Dający pożyczkę może dowolnie wydłużyć w swoim oświadczeniu termin wypowiedzenia określony w przepisie art. 723 KC, natomiast nie może go skrócić, gdyż termin ten został ustalony dla ochrony słuszych interesów biorącego pożyczkę, który zwykle potrzebuje czasu na przygotowanie się do zwrotu pożyczki. Jest przy tym oczywiste, że biorący pożyczkę nie musi czekać ze zwrotem pożyczki aż do upływu owego 6 tygodniowego terminu, gdyż stosownie do **art. 457 k.c.** może spełnić świadczenie przed terminem.

W sytuacji, gdy termin zwrotu pożyczki nie został wcześniej określony przez strony, **wezwanie do spłaty całej należności jest równoznaczne z wypowiedzeniem umowy i początkiem wymagalności roszczenia**. Brak wyrażenia tego w piśmie powoda expressis verbis i z użyciem prawniczego określenia nie ma znaczenia (por. wyrok SA Katowice z dnia 23-09-2015 I ACa 465/15). Nieokreślenie terminu zwrotu pożyczonych pieniędzy nie stoi na przeszkodzie uznaniu porozumienia stron dokonanego ustnie, w czasie rozmów telefonicznych, jako pożyczki, skoro kwestię zwrotu reguluje art. 723 k.c. Zawarcie umowy potwierdzającej konkretne zadłużenie będące rezultatem uzgodnienia jego rozmiaru nie może być kwestionowane jako zawarte dla pozorów, pozbawione znaczenia prawnego, bez wykazania przyczyny zaciągnięcia takiego zobowiązania czy też uchylenia się od skutków prawnych złożonych oświadczeń woli. Ocena i przypisanie czynności prawnej cech pozorności, bądź stwierdzenie ich braku, dokonywane być powinny na podstawie określenia zgodnego zamiaru stron i celu zawarcia umowy, przewidzianych w art. 65 § 2 k.c. (por. wyrok SN - Izba Cywilna z dnia 26-09-2014; IV CSK 692/13).

Zgodnie z **art. 457 k.c.**, termin zwrotu poczytuje się w razie wątpliwości za **zastrzeżony na korzyść pożyczkobiorcy** (tak m.in. S. Grzybowski, w: System PrCyw, t. III, cz. 2, s. 719; A. Szpunar, O umowie, s. 30 i n.; J. Gołaczyński, w: Gniewek, Machnikowski, Komentarz, 2016, art. 723 KC, Nb 5, s. 1386; odmiennie W. Pyziół, w: System PrPryw, t. 8, 2011, Nb 36, s. 346). Oznacza to, że pożyczkobiorca może spełnić swoje świadczenie przed terminem. Od reguły tej strony mogą w umowie odstąpić, względnie ją zmodyfikować.

Jeżeli w umowie zastrzeżono, że zwrot pożyczki nie może nastąpić przed upływem określonego terminu, pożyczkodawca ma prawo odmówić przyjęcia pożyczki lub uzależnić jej przyjęcie od zapłaty odsetek za czas pozostający do zakończenia umownego terminu.

Jeżeli termin zwrotu pożyczki upłynął, pożyczkobiorca zobowiązany jest do **naprawienia poniesionej przez dającego pożyczkę szkody oraz do zapłaty odsetek** (art. 481 k.c.), niezależnie od odsetek kapitałowych, jeżeli takie zostały określone w umowie pożyczki.

Roszczenie o zwrot pożyczki przedawnia się według art. 118 k.c. po upływie 10 lat, a gdy roszczenie jest związane z prowadzeniem działalności gospodarczej – po 3 latach (tak m.in. J. Gołaczyński, w: Gniewek, Machnikowski, Komentarz, 2016, art. 723, Nb 9, s. 1387).

W wyroku SA Gdańsk z dnia 31-05-2017 (V ACa 539/14) wskazano zasadnie, działalność gospodarczą charakteryzują cechy, które stanowią: profesjonalny charakter, powtarzalność podejmowanych działań, uczestnictwo w obrocie gospodarczym, podporządkowane regułom gospodarki rynkowej, m.in. działaniu w celu osiągnięcia zysku. O działalności gospodarczej można mówić wtedy, gdy jest ona prowadzona w sposób zorganizowany, a więc nie ma charakteru przypadkowego i nastawiona jest na masowe, a nie tylko indywidualne działanie. W tym stanie rzeczy brak było podstaw do poczynienia pozytywnych ustaleń w zakresie zawodowej, prowadzonej w sposób zorganizowany, nastawionej na masowe działanie i cel zarobkowy działalności gospodarczej powodów, polegającej na udzielaniu

pożyczek, z co za tym idzie do przyjęcia, że roszczenie powodów podlegało trzyletniemu przedawnieniu na podstawie art. 118 k.c.

Odnosząc powyższe rozważania do przedmiotowej sprawy należy podnieść, że:

- między stronami procesu doszło do zawarcia umowy pożyczki w formie ustnej, przy czym część ustaleń zawarto w przytoczonych zapisach umowy podwykonawczej,
- -umowa została zawarta z wszystkimi istotnymi elementami charakterystycznymi i koniecznymi do kwalifikacji tej czynności prawnej w oparciu o ten rodzaj umowy (art. 720 § 1 k.c.). Oświadczenia woli stron przy umowie pożyczki już w wersji wykładni językowej nie nastroczają wątpliwości interpretacyjnych (art. 65 k.c.). Poza sporem powinno być to, że pożyczkodawca zastrzegł obowiązek zwrotu przedmiotu pożyczki, przy czym strony nie określiły terminu zwrotu pożyczonej kwoty pieniędzy, ani nie określiły harmonogramu zwrotu pożyczki w ratach, co w świetle umowy mogło nastąpić w terminie późniejszym, niż data jej zawarcia. Dla wymagalności roszczenia powoda i rozpoczęcia biegu terminu przedawnienia roszczenia ma zatem znaczenie wypowiedzenie umowy pożyczki (**art. 723 k.c.**) poprzez złożenie oświadczenia woli, które dotarło skutecznie do adresata, tak że mógł z nim się skutecznie zapoznać (art. 61 § 1 k.c.). Zgodnie z art. 120 § 1 k.c., bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. Jeżeli wymagalność roszczenia zależy od podjęcia określonej czynności przez uprawnionego, bieg terminu rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął czynność w najwcześniejszym możliwym terminie. Stosownie do treści art. 455 k.c., jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. W kontekście art. **455 k.c.** wymagalność roszczenia to stan, w którym wierzyciel ma prawną możliwość żądania zaspokojenia przysługującej mu wierzytelności. Roszczenia mogą uzyskać przymiot wymagalności w dniu oznaczonym przez ustawę lub przez czynność prawną (umowę), albo w dniu wynikającym z właściwości zobowiązania. Stan uaktywnienia się wierzytelności stanowi początek biegu przedawnienia.

Przepisem modyfikującym zasady przedawnienia wskazane w 120 § 1 zd. 2 k.c. w odniesieniu do zwrotu pożyczki jest art. 723 k.c., zgodnie z którym, jeżeli termin zwrotu pożyczki nie jest oznaczony, dłużnik zobowiązany jest zwrócić pożyczkę w ciągu sześciu tygodni po wypowiedzeniu przez dającego pożyczkę.

Jak wynika z ustaleń poczynionych w sprawie oświadczenie woli powoda o wypowiedzeniu umowy pożyczki nastąpiło już pismem z dnia 5 kwietnia 2018r. W dniu 5 kwietnia 2018r. powód wystosował do pozwanego wezwanie do zapłaty kwoty 103.487,23 zł w terminie 7 dni od daty doręczenia pisma - kwoty uzyskanej z kredytu celowego przez Spółdzielnię (...) w Ł. na poczet wykonania inwestycji na obiekcie inwestora (...) S.A. w Ł. Oddział w Ł. przy ul. (...) w Ł. i przekazanych Firmie (...) na realizowanie prac budowlanych na obiekcie. Podobne wezwania zostały wystosowane w dniu 8 grudnia 2017r. Powód już wtedy wyliczał, że firma pozwanego z tytułu wykonywanych prac na obiekcie (...) na podstawie samej decyzji P. Ś. otrzymała od Spółdzielni łączną kwotę 429.305,33 zł. Jak wynika z powyższego, nastąpiło wypowiedzenie umowy pożyczki w związku z brakiem zakończenia realizacji umowy o roboty budowlane i nie zwróceniem pożyczki wraz z należnymi odsetkami na rzecz banku.

Trafnie powód wywodzi, że brak zakończenia prac na obiekcie stanowi wyłączną przyczynę braku wpłaty należności przez (...) S.A. na rachunek spółdzielni przeznaczony do spłaty kredytu. Brak zwrotu otrzymanych od spółdzielni środków finansowych na realizację umowy podwykonawczej w kwocie kapitału 94.500,00 zł i odsetek kredytowych od kapitału w kwocie 8.987,23 zł stanowi o nie wywiązaniu się przez pozwanego z umowy pożyczki. Nadto, pomimo otrzymania częściowego wynagrodzenia od (...) S.A. za wykonane prace budowlane w łącznej kwocie 291.139,86 zł i wpłaty powyższego wynagrodzenia przez inwestora na rachunek bankowy powoda prowadzony przez Bank Spółdzielczy Rzemiosła w Ł. przeznaczony na spłatę kredytu bankowego zgodnie z par. 1 pkt 15 ust 1-4 umowy kredytowej, prezes zarządu P. Ś. podjął decyzję, iż kredyt bankowy z dokonanych wpłat inwestora nie został zaspokojony. Nie spłacona pożyczka wraz z odsetkami, to kwota 103.487,23 zł wraz z odsetkami od dnia 9 grudnia 2017r. (art. 481 k.c.).

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., obciążając nimi w całości pozwanego jako stronę przegrywającą spór. Sąd pozostawił rozliczenie kosztów procesu co do wysokości referendarzowi sadowemu po prawomocnym zakończeniu sprawy (art. 108 k.p.c.).

ZARZĄDZENIE

1. Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikom stron,
2. Uzasadnienie sporządzone przez sędziego,
3. ***Do poprawienia numeracja akt, do zaklipsowania transkrypcja protokołu rozprawy.***
4. Akta przedłożyć asystentowi- projekt postanowienia o dotworzeniu akt w zakresie postanowienia o przyznaniu biegłej wynagrodzenia.